

2. L'altura i la melodia

Un nom per als sons

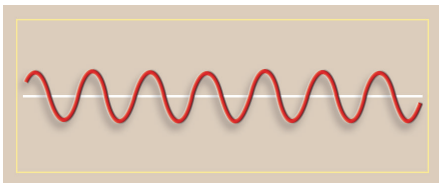
BLOC 1 CONTEXTOS MUSICALS I CULTURALS. ESCOLTA

1.1. L'ALTURA

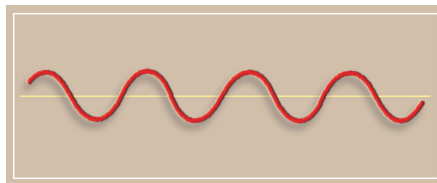
1. Les següents representacions d'ones sonores estan desordenades. Com les col·locaries perquè estigueren ordenades des de la que representa el so més greu a la que representa el més agut?

3 - 5 - 2 - 1 - 4

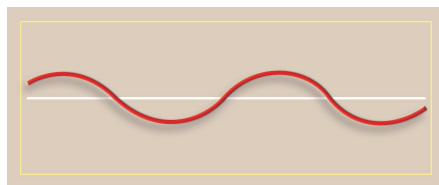
1

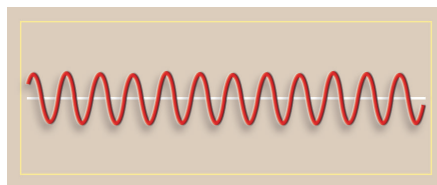
2

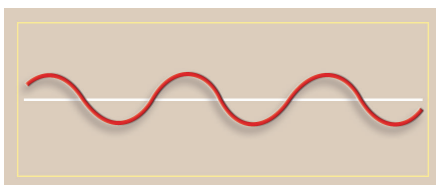
3

4

5

2. En la fotografia següent apareixen els instruments que formen la família de corda fregada i que, a més, són els més nombrosos en les orquestres simfòniques. Observaràs que la forma que tenen és pràcticament la mateixa i que l'única diferència és la mida. Escribeu el nom de cadascun, ordenant-los segons el so que produeixen.

1r Instrument més agut: violí
 1r Instrument més greu: contrabaix
 2n Instrument més agut: viola
 2n Instrument més greu: violoncel

3. Ara escolta el so que produeixen aquests instruments. Tenint en compte l'altura, identifica el nom de cadascun.

Audició 22 Nom de l'instrument contrabaix
Audició 23 Nom de l'instrument violoncel
Audició 24 Nom de l'instrument viola
Audició 25 Nom de l'instrument violí

4. Un mateix instrument pot produir diferents altures de sons. A continuació et presentem diferents sons interpretats per una guitarra. Indica si es tracta d'una sèrie de sons aguts, mitjans o greus.

Audició 26 Altura dels sons aguts
Audició 27 Altura dels sons greus
Audició 28 Altura dels sons mitjans

5. Ara farem una audició d'instruments de diferents famílies.

a. Indica si es tracta d'un so agut, mitjà o greu.

Audició 29 Tipus de so agut
Audició 30 Tipus de so greu
Audició 31 Tipus de so mitjà

- b. Sabries reconèixer i assenyalar el nom d'aquests instruments?

Instrument 1: flautí Instrument 2: tuba
 Instrument 3: trompeta

6. Escolta els fragments sonors de veus humanes i contesta les preguntes següents:

Audició 32 *Presentí* Ketama

Audició 33 *Oh quante volte* V. Bellini

Audició 34 *Ain't no cure for love* L. Cohen

Audició 35 *La bella i la bèstia* A. Menken

a. Assenyala quins pertanyen a veu masculina i quins a veu femenina. _____

Audicions 32 i 34: veus masculines

Audicions 33 i 35: veus femenines

b. Ordena'ls des de la veu més greu fins a la més aguda. _____

Audicions 34-32-35-33

1.2. EL NOM DELS SONS I LA POSICIÓ EN AL PENTAGRAMA

Perquè els cantants tingueren una referència clara de l'altura dels sons, Guido d'Arezzo va idear un sistema basat en un *Himne a Sant Joan Baptista* en què cada vers (escrit en llatí) començava per un so de l'escala. Tot seguit t'oferim una adaptació actual de la partitura original.

Audició 36 *Himne a Sant Joan Baptista* Guido d'Arezzo

Ut que ant la ____ xis Re so na re fi bris Mi ____ ra ges

to ____ rum Fa mu li tu o ____ rum Sol ____ ve ____ po lu ti

La bi i re ____ a tum Sanc ____ te ____ Io an nes

7. Tenint en compte que cada vers té una durada de dos compassos i que estan separats per una doble barra:

a. Encercla el primer so de cada vers.

b. Coincideix el nom del so amb la síl·laba del text? Sí

c. Quines conclusions pots extraure? _____

Que és un bon mètode perquè els cantants puguin aprendre el nom

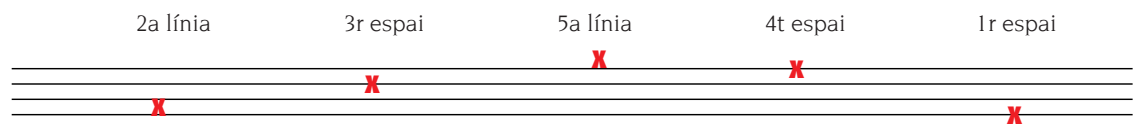
i l'entonació dels sons.

Com a aclariment, et direm que la síl·laba UT es va usar durant un període de temps, però es va observar que la pronunciació dificultava la lectura, per la qual cosa es va decidir canviar-la per la síl·laba DO).

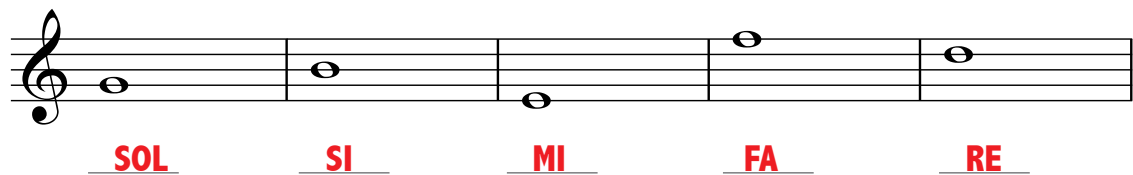
d. Interpreta amb la flauta la partitura de Guido D'Arezzo.

e. També la pots cantar.

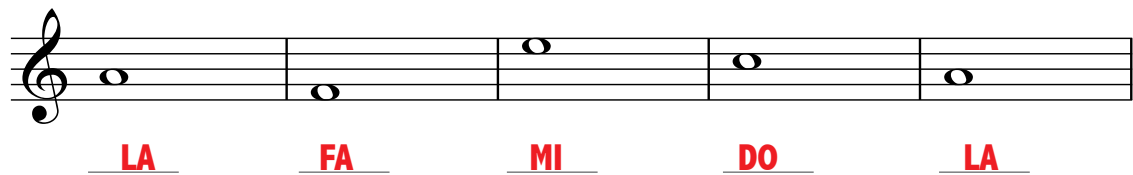
8. Assenyal amb una X l'espai o la línia que t'indiquem a continuació.

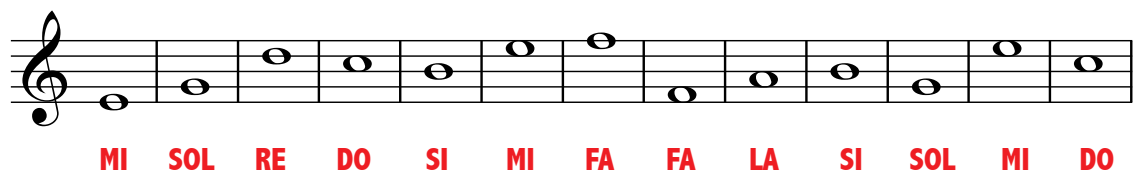
9. Escriu el nom de les notes que es col·loquen en les línies.

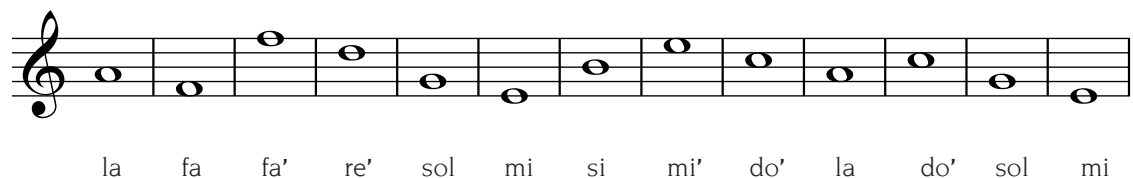
10. Escriu el nom de les notes que es col·loquen en els espais.

11. Escriu el nom de les notes següents.

12. Col·loca en el pentagrama les notes indicades.

1.3. LA POSICIÓ DELS SONS FORA DEL PENTAGRAMA

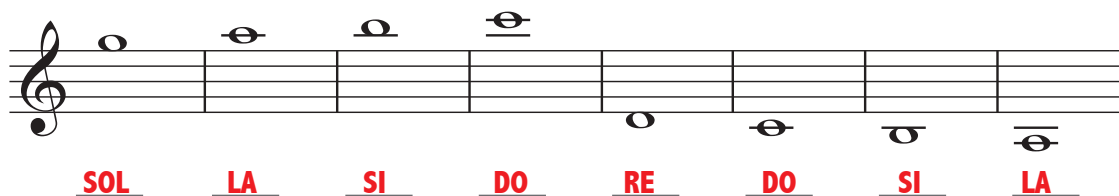
13. Practica les línies addicionals col·locant, en el pentagrama següent, les notes que corresponguen a les línies i espais addicionals que et proposem tot seguit:

a. sons aguts (*damunt del pentagrama*): 1r espai - 2n espai - 2a línia - 1a línia

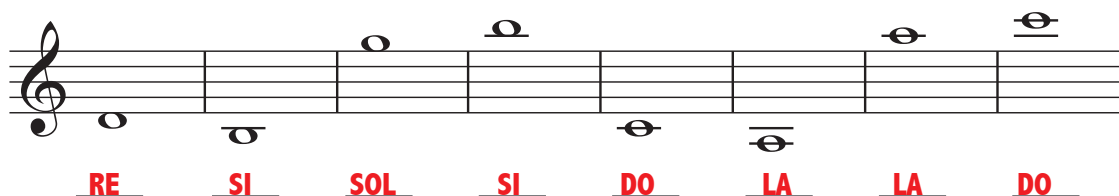
b. sons greus (*davall del pentagrama*): 2n espai - 2a línia - 1r espai - 1a línia

14. Indica el nom de les notes següents col·locades en les línies i espais addicionals.

15. Escriu davall de cada nota el nom corresponent.

16. Escriu el nom de la nota al costat del lloc on es col·loca i després escriu-la també en el pentagrama.

1r espai FA

4t espai **MI**

3r espai **DO**

3a línia **SI**

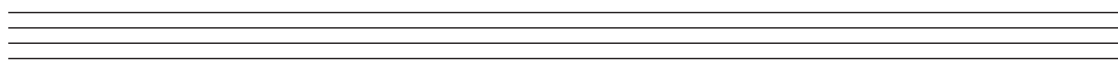
2a línia addicional inferior **LA**

2n espai addicional inferior **SI**

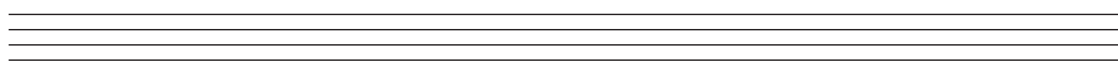
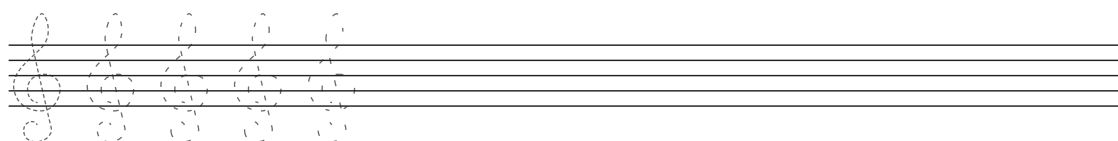
5a línia **FA**

2n espai addicional superior **SI**

4a línia **RE**

17. Aprén a escriure la clau de Sol en 2a línia correctament, continua la sèrie.

1.4. ELS SONS ORDENATS (ESCALES)

18. Escriu el nom de les notes del pentagrama següent. Després, col·loca-les en el pentagrama inferior formant una escala ascendent.

MI' FA LA RE' SOL SI MI DO'

19. Escriu una escala ascendent de 8 notes començant per la nota Sol, amb redones.

20. Escriu una escala descendent de 10 notes començant per la nota Sol agut, amb redones.

21. En les audicions que escoltarem a continuació apareixen diversos instruments executant algunes escales. Indica quines són ascendents, descendents o les dues. Sabries reconèixer el nom de cada instrument?

Audició 37 → Ascendent (violí)

Audició 38 → Descendent (flauta)

Audició 39 → Ascendent i descendent (piano)

Audició 40 → Descendent i ascendent (guitarra)

Audició 41 → Descendent i ascendent (orgue)

Audició 42 → Ascendent i descendent (xilòfon)

1.5. LA MELODIA (SUCESSIÓ DE SONS)

Audició

Melodies breus

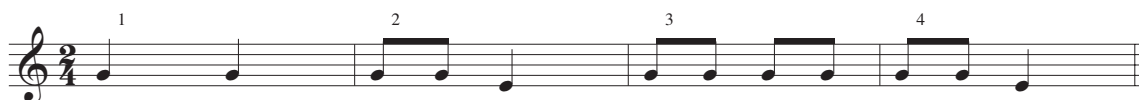

22. a. Observa les melodies breus que apareixen a continuació, presta atenció a l'audició que et proposem i indica en quin orde se succeeixen:

Audició 43

Melodia núm 1

Audició 44

Melodia núm 2

Audició 45

Melodia núm 3

Audició 46

Melodia núm 4

✓ L'orde en què apareixen les melodies és: **2 - 1 - 4 - 3**

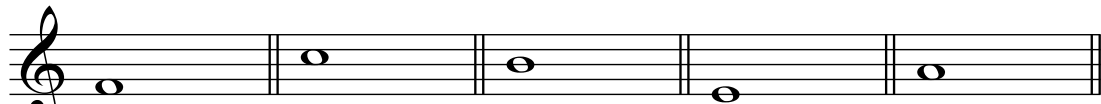
b. Traça una línia unint els caps de les notes de cada melodia.

c. Després d'unir els caps de les notes, apareix una espècie de gràfic: això és el que coneixem com a **línia melòdica**. Fixa't en la forma que té cadascuna d'aquestes línies i resol l'exercici de relacionar que et plantegem a continuació.

- Melodia núm 1 Línia melòdica recta
- Melodia núm 2 Línia melòdica amb suau ondulació
- Melodia núm 3 Línia melòdica de gran ondulació (ziga-zaga)
- Melodia núm 4 Línia melòdica en forma d'arc

1.6. ELS INTERVALS (LA DISTÀNCIA ENTRE ELS SONS)

23. Escriu la segona nota per a obtenir l'interval indicat. Després, qualifica'l posant-ne la distància.

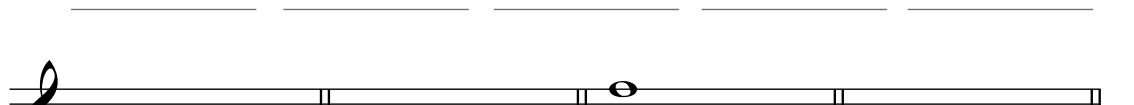
Ascendent

Descendent

Asc. conjunt

Desc. disjunt

Desc. simple

Asc. compost

Asc. conjunt natural

Asc. disjunt alterat

Asc. compost alterat

24. Escriu la nota que falta perquè resulten els intervals melòdics següents:

- a. 5a descendent, alterat, disjunt i simple
- b. 3a ascendent, disjunt, natural i simple
- c. 7a ascendent, simple, natural i disjunt
- d. 4a ascendent, disjunt, alterat i simple
- e. 11a descendent, compost, natural, disjunt

a.
b.
c.
d.
e.

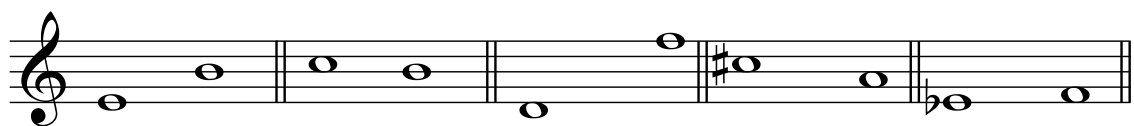
25. Classifica els intervals següents. Tria un terme de cada parella.

ascendent/ descendent

conjunt/ disjunt

simple/ compost

natural/ alterat

ascendent
disjunt
simple
natural

descendent
conjunt
simple
natural

ascendent
disjunt
compost
natural

descendent
disjunt
simple
alterat

ascendent
conjunt
simple
alterat

26. En les audicions que et plantejem en aquesta ocasió, hauràs de ser capaç de distingir el tipus d'interval melòdic que es produeix entre els dos sons i que escoltaràs interpretats al piano. Has de triar entre els següents:

- a) Uníson (*quan els dos sons sonen igual*)
- b) Interval ascendent (*quan el segon sona més agut que el primer*)
- c) Interval descendent (*quan el segon sona més greu que el primer*)
- d) Conjunt (*són dues notes correlatives*)
- e) Disjunt (*no són correlatives*)

TIPUS D'INTERVAL

Audició 47	<u>Uníson</u>
Audició 48	<u>Ascendent (una 5a)</u>
Audició 49	<u>Descendent (una 5a)</u>
Audició 50	<u>Ascendent conjunt (una 2a)</u>
Audició 51	<u>Descendent conjunt (una 2a)</u>
Audició 52	<u>Uníson</u>
Audició 53	<u>Descendent conjunt (una 2a)</u>
Audició 54	<u>Descendent (una 8a)</u>
Audició 55	<u>Ascendent (una 8a)</u>

27. Completa les frases següents.

- a. L'altura és la qualitat del so que ens permet distingir si es tracta d'un so greu o agut
- b. Els sons molt greus que només poden ser captats per certs animals es denominen subtons
- c. Amb l'arribada de l'adolescència es produeix un canvi en l'altura de la veu masculina a causa de al creixement de la laringe
- d. Una sèrie de sons que van d'una altura major a una altura menor es diu que van en sentit descendent

REPASSEM EL
QUE HEM APRÉS

28. Llegeix atentament les frases següents i contesta amb vertader (V) o fals (F) segons corresponga.

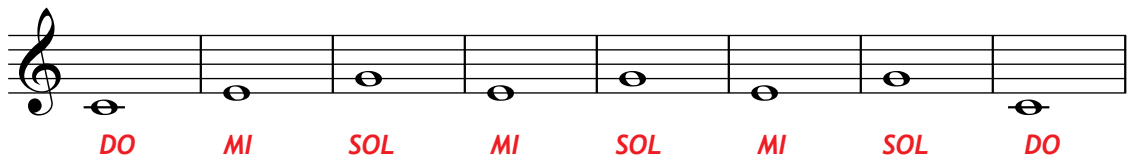

- F** a. A major nombre de vibracions, so més greu.
- V** b. Un instrument de petites dimensions sol produir sons mes aguts que un de grans dimensions.
- F** c. Les veus masculines solen ser més agudes que les femenines.
- F** d. "Penta" significa quatre i "grama" significa línia.
- V** e. L'origen del nom dels sons correspon a un monjo anomenat Guido D'Arezzo.
- F** f. La clau és un signe que s'escriu al final de la partitura.
- F** g. Una escala musical consisteix a col·locar els sons de manera aleatòria.
- V** h. Anomenem interval musical a la distància que hi ha entre dos sons.
- F** i. L'uníson és un interval que està a una distància de 5a.
- F** j. L'interval disjunt es dona quan els dos sons són correlatius, és a dir, es troben a distància de 2a.

29. Tot seguit et proposem uns dictats melòdics en què hauràs d'escriure els sons que escoltes.

Audició 56 Dictat núm. 1

Només apareixeran tres sons: DO- MI SOL

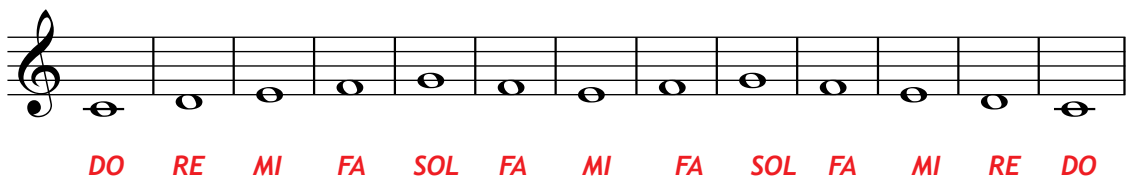
Audició 57 Dictat núm. 2

Apareixeran quatre sons: DO-MI-SOL-DO'

Audició 58 Dictat núm. 3

Apareixeran cinc sons: DO-RE-MI-FA-SOL

BLOC 2 CREACIÓ I PRÀCTICA MUSICAL

2.1. CREACIÓ RÍTMICA

1. Dibuixa corxeres en la forma indicada.

SILENCI DE CORXERA

UNA CORXERA

PARELLA DE CORXERES

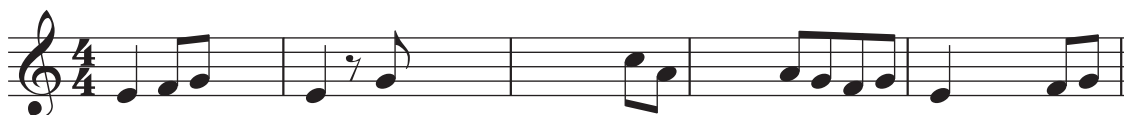
GRUP DE 4 CORXERES

2. Escriu el nombre de temps que corresponen a la durada de cada figura o grup de figures.

3. Completa els compassos amb les figures que consideres convenientes.

4. Dibuixa les línies divisòries. Després, escriu la síl·laba rítmica corresponent a cada figura.

5. Interpreta els ritmes (escriure les síl·labes rítmiques et pot servir d'ajuda). Després escolta'ls i numera'n l'orde. Tingues en compte que alguns d'aquests ritmes apareixeran en la cançó *Corxet* i, per tant, et serviran de preparació.

Audició 59

Audició 60

Audició 61

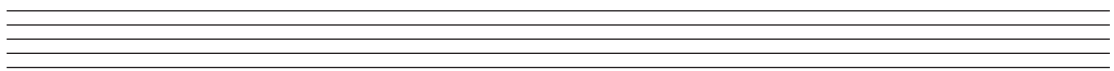
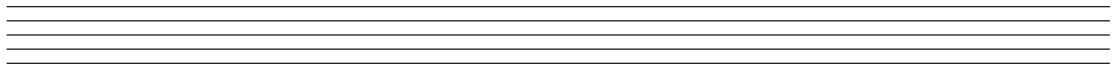
Audició 62

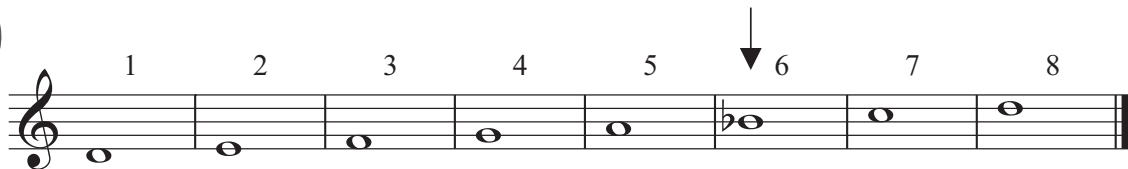
2				
4				
1				
3				

2.4. CREACIÓ MELÒDICA

- 6. COMPOSICIÓ.** “Juga” amb les notes d’aquesta escala i compon una melodia que després podràs interpretar sobre una base musical. Procura usar les figures que coneixes.

- 7. IMPROVISACIÓ.** Intenta improvisar una melodia amb els sons que hem après en aquesta unitat. Els sons estan presentats d’una forma ordenada, però tu els pots interpretar en l’orde que et semble convenient. Pel que fa a les figures, encara que en l’escala siguen redones, en la teua interpretació pots usar sons de diferents durades, ja que d’això dependrà la riquesa de la teua creació.

**MÚSICA I
TECNOLOGIES**

En el CD ROM et plantegem un seguit d’activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has après en aquesta unitat.

